

105

EŠD: 6281

Naselje: *Maribor*Občina: *Maribor*Ime: *Maribor – dvorec Račji dvor*Naslov: *Raški dol 1*Področje: *E*Obdobje: *17., 18., 19. stoletje*Vrsta dela: *8*

V jeseni 2005 smo Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo z dopisom ponovno opozorili o stanju Račjega dvora v Mariboru. Današnje stanje dvora je zaskrbljujoče. V delu nadstropja so še stanovanja, sicer je dvor prazen. Objekt je v slabem stanju, poslopja nihče ne vzdržuje, čeprav smo vsa leta o stanju opozarjali Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo, kmetijsko šolo, Občino Maribor in podjetje Staninvest.

Pred leti obnovljena streha in fasada propadata. Poškodovani so žlebovi in strelovod, manjkajo strešniki. Zaradi zamakanja vodovodnih cevi je na vzhodni strani dvorca močno poškodovana fasada.

Glede na stanje objekta mora lastnik najprej zagotoviti sredstva za njegovo redno vzdrževanje, nujno sanirati nastale poškodbe na strehi in žlebovih ter tako preprečiti nadaljnje propadanje stavbe. Pred celostnim pristopom k prenovi dvorca pa je treba predhodno priskrbeti strankam, ki še živijo v stavbi, nadomestna stanovanja in jih preseliti.

Dvorec Račji dvor v Mariboru, kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list Republike Slovenije št. 81/1999) je v državni lasti. Leži v ravnini na zahodnem robu mesta Maribora pod obronki gričevnatega sveta, zasajenega z vinogradi. Do leta 1937 je pripadal benediktinskemu samostanu iz Admonta, ki je imel v teh krajih veliko posesti, predvsem vinograde.

Enonadstropni dvor sestavljajo štirje trakti, ki obdajajo notranje pravokotno dvorišče. Gradbeno jedro predstavlja vzhodni trakt iz 17. stoletja s križno obokano vinsko kletjo. V prvi polovici 18. stoletja je bil prizidan južni, v drugi pa še zahodni gospodarski trakt. Takrat je dvor dobil poznobaročno, klasicistično podobo. O tej fazi priča grb z letnico 1778 v timpanonu južne fasade. Veliko leseno prešo so postavili sredi 19. stoletja, v drugi polovici 19. stoletja pa so pozidali še severni trakt.

Po letu 1991, ko je bila sprejeta zamisel, da bo Račji dvor osrednji objekt načrtovanega muzeja na prostem in mu je bila namenjena vinogradniško-kletarska ureditev, dopolnjena s turistično gostin-

sko ponudbo, so bila na dvoru opravljena tudi najnujnejša gradbenosaniacijska dela.

Objekt je bil gradbeno v zelo slabem stanju, zlasti ostrešje, kritina in fasade. Visoka podtalnica, ki je zalivala klet, je uničevala temelje. Klet je bila delno zasuta. Zaradi nedopustnih posegov pri prenovi kletnih prostorov v letu 1990 (porušeni deli nosilnih zidov, porezane zatezne vezi) je bil dvor tudi statično ogrožen.

Po statičnogradbenem elaboratu in načrtih za sanacijo vlage so bila opravljena nujna sanacijska dela, s sistemom zunanjih in notranjih drenaž, hidroizolacijo, sanacijo kletnih temeljev, poglobitvijo kleti do prvotne globine, sanacijo zateznih vezi, obnovo slopov, injektiranjem razpok obokov in ostenja v kletnem prostoru in pritličju ter obnovo strehe in fasade. Zadnje izvedeno delo je bilo odvodnjevanje meteornih vod v notranjem dvorišču dvora. Po tem se dela niso več nadaljevala.

Dvorec Račji dvor ima urejen dosje in fototeko, izdelan arhitektonski posnetek v M 1 : 50 in konservatorski program za sanacijo in preново poslopja.

V okviru projekta muzeja na prostem je izdelan in sprejet ureditveni načrt, MUV št. 11/93, izdelani so idejni projekti za ureditev infrastrukture (projekti za PGD in PZI: projekt za izdelavo cest, parkirišč in okolja, projekt za ureditev Raškega potoka, ki teče za Račjim dvorom, projekt za izdelavo kanalizacije, vodovoda, toplovoda in plina, projekt za električno napeljavo ter projekt za TK-priključek).

Jelka Skalicky

106

EŠD: 2953

Naselje: *Marija Dobje*Občina: *Šentjur pri Celju*Ime: *cerkev sv. Marije v nebesa vzete*Področje: *UA*Obdobje: *prva polovica 17. stoletja, zreli barok, historizem*Vrsta dela: *4, 5, 6, 7*

Pod cementnim obrizgom smo v letu 2003 s sondami odkrili več plasti ometov s pripadajočimi členitvami. Vrhnja plast ometov, ki sovpada z nadzidavo zvonika, je bila izvedena z grobim, oker barvanim ometom, z izstopajočo pilastrsko členitvijo v beli barvi. Pod tem ometom je bila v prvotni višini leta 1639 pozidanega zvonika ohranjena fasadna poslikava iz druge polovice 17. stoletja. Na južni fasadi so bili najdeni štirje stopnjevani kapiteli stebrov v beli barvi. Ti so pod kamnitimi